

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE na lata 2011 - 2015

WSTĘP

Rodzina jest podstawową niezastąpioną grupą, jednym i niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w najbliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc** to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny) w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Najczęściej występujące formy przemocy to:

- ✓ przemoc fizyczna – każde agresywne zachowania skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m. in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).
- ✓ przemoc psychiczna – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m. in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami).
- ✓ przemoc ekonomiczna – uniemożliwienie dostępu do środków finansowych (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, nie zaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

- ✓ przemoc seksualna – wymuszenie pożycia seksualne lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych (np. mąż, który stosuje przemoc lub grozi użyciem przemocy, żeby zmusić żonę do stosunku, może zostać skazany za gwałt).
- ✓ zaniedbanie – ciągle nie zaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Formy przemocy mogą przenikać, ale każda może też występować osobno. Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci i osoby starsze, ale bywają też mężczyźni.

Rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie w świetle danych ogólnopolskich od 1999 roku.

Analizując dane z lat 1999 – 2008 rok, pochodzące z procedury „Niebieska Karta”, można stwierdzić, że dwukrotnie wzrosła liczba przeprowadzonych interwencji domowych (w 1999 roku było ich 376.538, zaś w 2008 roku - 658.651), widoczne jest również zwiększenie liczby interwencji dotyczących przemocy domowej (z 72.031 w roku 1999 do ponad 86.455 w roku 2008). Z danych policyjnych wynikają ponadto poniższe wnioski.

a) Sprawców przemocy jest zdecydowanie mniej niż osób jej doświadczających.

Z danych ogólnopolskich wynika, że na jednego sprawcę przypada około 1,6 ofiary.

b) Przemocy w rodzinie najczęściej doświadczają kobiety.

Z analizy danych ilościowych jednoznacznie wynika, że w Polsce ok. 60% wszystkich osób doświadczających przemocy w rodzinie to kobiety. Drugą najliczniejszą grupą osób doświadczających przemocy w rodzinie są dzieci do lat 13 (ok. 24%) oraz osoby nieletnie między 13 a 18 rokiem życia (12-13%). Warto wskazać, że z roku na rok w Polsce obserwuje się wzrost odsetka mężczyzn, którzy stali się ofiarami przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich 11 lat odsetek mężczyzn będących ofiarami przemocy wzrósł prawie dwukrotnie z 4% w roku 1999 (4.239 mężczyzn) do 7,3% w roku 2008 (10.664 mężczyzn).

c) Głównym sprawcą przemocy w rodzinie jest mężczyzna.

95% wszystkich sprawców w Polsce, to mężczyźni. Jak wskazują dane pochodzące z procedury „Niebieskiej Karty” odsetek kobiet – sprawców przemocy kształtuje się na poziomie 3%. Warto w tym miejscu wskazać, iż z roku na rok w ciągu ostatniej dekady podwoiła się liczba kobiet, które są sprawcami przemocy (z 1.838 kobiet w roku 1999 do 3.942 w roku 2008). Do zupełnej rzadkości należą sytuacje, w której sprawcą przemocy jest osoba nieletnia (0,4%), a udział procentowy nieletnich sprawców przemocy od ponad dziesięciu lat pozostaje niezmienny.

d) Przemoc w rodzinie ściśle związana jest z występowaniem problemu alkoholowego.

Jak się okazuje 79% wszystkich sprawców przemocy w rodzinie w Polsce dokonywało aktów przemocy będąc pod wpływem napojów alkoholowych. Dane zbierane od 2003 roku wskazują, iż liczba sprawców przemocy dokonujących wykroczeń pod wpływem alkoholu zasadniczo nie zmienia się.

e) Coraz więcej przypadków stosowania przemocy w rodzinie zgłaszanych jest przez policję do różnego rodzaju instytucji i organizacji.

W stosunku do ogólnej liczby pokrzywdzonych osób, z roku na rok, obserwuje się zauważalny wzrost liczby zgłoszeń aktów przemocy do różnego rodzaju instytucji pomocowych świadczących wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. W roku 1999 odsetek kierowanych przez funkcjonariuszy spraw do instytucji kształtował się na poziomie 23%, w roku 2007 odsetek ten wzrósł dwukrotnie i wyniósł ponad 48%. Można zatem powiedzieć, że co drugi akt przemocy zgłoszony w trakcie procedury „Niebieskiej karty” przekazywany jest dalej do specjalistów. Najwięcej przypadków aktów przemocy (43%) przekazywanych jest do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, o co trzeciej sprawie informowany jest ośrodek pomocy społecznej (31,6%).

Na terenie gminy Ostrowice przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych, jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na członka rodziny, niskim wykształceniem, małą świadomością społeczną. Przypadki znęcania najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny. Praktycznie ofiary przemocy boją się, a niejednokrotnie wstydzą się o tym mówić i zgłaszać. Trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie i dlatego wolą, aby przemoc ta trwała. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie, poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa, dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemami. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy.

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o Wychowaniu w Trzeźwości i Przeciwdziałaniu Alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o Pomocy Społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o Przeciwdziałaniu Narkomani (Dz. U. Nr 179, poz. 1485);
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);

CEL GŁÓWNY

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- a) zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie,
- b) wzrost liczby przeszkolonych osób przygotowanych do pomagania rodzinie z problemem przemocy,
- c) spadek liczby przypadków przemocy,
- d) spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie,
- e) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie,
- f) stała edukacja środowiska lokalnego poprzez: ulotki, broszury, festyny, itp.

REALIZATORZY PROGRAMU

Podmioty działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- Zespół Interdyscyplinarny,
- Urząd Gminy Ostrowice,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowicach,
- Szkoły,
- Policja,
- Służba zdrowia,
- Straż Gminna,
- Punkt Interwencji Kryzysowej w Drawsku Pomorskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim,
- Kurator sądowy,
- Prokuratura,
- Sąd Rejonowy w Drawsku Pomorskim,
- Organizacje pozarządowe.

FINANSOWANIE

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są środki finansowe z budżetu gminy.

Dodatkowe środki finansowe: środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł (m. in. sponsorzy, środki pozyskiwane z funduszy europejskich).

PODSTAWOWE ZADANIA

Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:
 - podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku,
 - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
 - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
 - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
 - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
 - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
 - monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin w których dochodzi do przemocy,
 - prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

2. Realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz pracy ze sprawcą przemocy:
 - kierowanie do psychologa ofiar oraz sprawców przemocy, działającego w ramach punktu interwencji kryzysowej,
 - procedura :Niebieskiej Karty”,
 - współpraca z instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki,
 - określenie sposobu rozwiązania problemów związanych z przemocą, dotyczących indywidualnych środowisk (m. in. kierowanie wniosków do sądu),
 - prowadzenie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych ze sprawcami przemocy,
 - kierowanie na grupy wsparcia ofiar oraz sprawców przemocy inicjowane przez psychologa w Punkcie Interwencji Kryzysowej w Drawsku Pomorskim (terapia indywidualna i rodzinna).

3. Podwyższenie umiejętności kadry podmiotów lokalnych:
 - systematyczne podnoszenie wiedzy i kwalifikacji przedstawicieli różnych grup zawodowych tj. pracowników socjalnych, członków zespołu interdyscyplinarnego pracowników służby zdrowia, dzielnicowych w zakresie świadczenia pomocy ofiarom przemocy domowej.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Przygotowanie i udostępnienie broszur i ulotek informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie:
 - rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności,
 - dostarczenie informacji społeczeństwu o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie,
 - umieszczenie powyższych informacji na stronie internetowej Urzędu Gminy.

5. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją:
 - prowadzenia zajęć informacyjno – edukacyjnych,
 - wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjającym zachowaniom nie agresywnym.

6. Włączenie lokalnej społeczności w monitorowanie zjawisk związanych z występowaniem przemocy (uwrażliwienie społeczności na skalę zjawiska i negatywne jego skutki):
 - wywiady środowiskowe w środowiskach szczególnie zagrożonych,
 - dyżury interwencyjne,
 - telefony, informacje.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
3. Udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
6. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą.